

Vaasan yliopiston ohjeet etävalvottuun tenttiin

Joulukuu 2020

Etävalvotun tentin ohjeet täydentävät Vaasan yliopiston yhteistä opintosuoritusten arvostelua ja tenttien järjestämistä koskevia ohjeita sekä muuta säännöstöä ja ohjeistusta. Ohjeet sisältävät keskeiset etävalvotun tentin periaatteet sekä ohjeet opettajalle, järjestäjälle ja opiskelijalle.

Etävalvottu tentti Vaasan yliopistossa

Etävalvottu tentti tarkoittaa tentin suorittamista siten, että tentin suorittajaa valvotaan reaaliaikaisen etäyhteyden välityksellä. Etävalvotun tentin ohjeet koskevat myös muita etävalvonnan kautta toteutettavia opintojen arviointitapoja kuin tentti.

Etävalvottua tenttiä tulisi käyttää harkiten; niissä tilanteissa, joissa se on tarkoituksenmukaisin keino opintosuorituksen arvioinnin toteuttamiseen opetuksen laatu huomioiden. Jos opintojakson arviointia ei erittäin pätevistä syistä voida toteuttaa muulla soveltuvalla suoritustavalla, voidaan tentti järjestää etävalvontaa hyödyntäen näiden ohjeiden mukaisesti. Opettaja päättää etävalvotun tentin käyttämisestä opintojaksolla, mutta keskustele ennen etävalvotun tentin järjestämistä sen soveltuvuudesta ja välttämättömyydestä opintojakson koulutusohjelmavastaavan kanssa (jos opintojakso kuuluu useisiin koulutusohjelmiin, keskeisimmän koulutusohjelman vastaavan kanssa).

Etävalvotun tentin osalta on tiedostettava, että etävalvonnalla ei voida täysin sulkea pois vilpin tai vilppiyrityksen mahdollisuutta.

Tenttien järjestämiseen etävalvonnan avulla liittyy useita oikeudellisia vaatimuksia ja lähtökohtia. Päätöksentekoa ja toteuttamistapoja suunniteltaessa tulee ottaa huomioon mm.

- opetuksen laadukas ja tarkoituksenmukainen toteuttaminen
- henkilötietojen suoja (GDPR)
- yksityisyyden ja kotirauhan suojaaminen
- yliopistolain mukaiset tehtävät
- hyvän hallinnon ja yhdenvertaisen kohtelun vaatimukset ja opiskelijoiden oikeusturva
- julkisuusperiaatteen ja salassapidon vaatimukset ja
- tekijänoikeudelliset lähtökohdat.

Yliopisto sisällyttää opiskelijoiden tietosuojailmoitukseensa mahdollisuuden (etä)tenttivalvontaan. Yliopiston vastuulla on (etä)tenttimiskäytänteisiin liittyvän päätöksenteon organisointi. Organisoinnissa toimitaan olemassa olevan järjestyksen mukaan ja nojataan olemassa oleviin päätöksenteon ohjeisiin ja elimiin. Yliopiston tehtävä on tunnistaa päätöksenteon prosessi ja tiedottaa siitä. Käytännössä tehtävänä on selkiyttää esimerkiksi se, kuka voi päättää etätentin järjestämisestä. Yliopisto järjestää mahdolliselle etävalvonnalle tarvittavat puitteet ja niihin liittyvät tukijärjestelyt, joihin kuuluvat mm. valvontaan hyväksytyt järjestelmät ja niiden käytön opastus ja tuki, tietoturva ja -suoja, tenttikäytäntöjen tuki ja erityisjärjestelyt.

Etävalvonnalle tulee järjestää aina opiskelijoita yhdenvertaisesti kohteleva vaihtoehto. Yliopisto vastaa vaihtoehtoisten tapojen esittelemisestä ja niiden järjestämisen mahdollistamisesta. Opettaja suunnittelee vaihtoehtoon. Vaasan yliopistossa vaihtoehtona opiskelijalle on mahdollisuus osallistua etävalvottuun tenttiin yliopiston tiloissa, mikäli se on mahdollista. Yliopistolla noudatetaan turvallisuusohjeistuksia. Vilpin ehkäisemiseksi voi laatia soveltavan tentin tai muun soveltavan suoritustavan. Etävalvotun tentin ja sen vaihtoehtona olevan yliopiston tilojen käytön lisäksi opettajan on mahdollista arvioida osaamista myös muilla tavoilla.

Etävalvottu tentti mukaan lukien mahdolliset sovellukset, jotka tentin suorittajan tulee ladata omalle tietokoneelleen, voidaan toteuttaa vain Vaasan yliopiston tietohallintopalveluiden hyväksymillä työvälineillä.

Etävalvotuissa tenteissä huomioidaan esteettömyys: Jos tentin suorittaja vammaisuuden tai terveydellisen esteen vuoksi ei pysty osallistumaan etävalvottuun tenttiin ilman henkilökohtaisia tenttijärjestelyitä, on tentin suorittajan otettava yhteyttä tentin järjestäjään viimeistään 5 päivää ennen tenttiä. Tenttiminen pyritään järjestämään tentin suorittajan kannalta suotuisalla tavalla.

Ohjeet tentin järjestäjälle

- Tarkista opinto-oppaasta, mitä opintojakson arviointitavasta on päätetty. Harkitse, onko etävalvotun tentin toteuttaminen tarpeellista. Voiko oppimistavoitteiden saavuttamisen ja osaamisen varmistaa tai mitata muilla tavoilla ja ilman reaaliaikaista etävalvontaa, kuten soveltamiskykyä edellyttävällä aineistokokeella? Myös tentin järjestämistä muilla sähköisillä tenttijärjestelmillä kannattaa harkita (esim. etätentti, sähköinen tentti). Arvioinnista voi olla hyvä käydä keskustelua myös opiskelijoiden kanssa. Mikäli etävalvottu tentti on perusteltu, keskustele sen käytöstä myös opintojakson keskeisimmän koulutusohjelmavastaavan kanssa.
- Jos on tarpeellista käyttää etävalvontaa, valitse vähimmin yksityisyyden suojaa ja henkilötietoja keräävä toteutustapa (oikeasuhtaisuus tavoitteen ja keinon välillä). Esimerkiksi sekä kasvokuvan, äänen että kotiympäristön näkyminen valvonnassa kerää enemmän henkilötietoa kuin esimerkiksi vain vaikkapa ainoastaan työpöydän näkyminen valvonnan aikana ilman ääntä, tai esimerkiksi tietokoneen näyttöä jaettaessa voi olla näkyvillä yksityisiä tietoja.
- Käytä aina vain yliopiston tarjoamia ja etävalvontaan soveltuvia palveluja ja järjestelmiä valvonnan toteuttamiseen. Jokaisen järjestäjän vastuulla on tilannekohtaisesti arvioida, miten henkilötietojen käsittelyä ja yksityisyyden suojaa rajataan vain tarpeelliseen - näistä ohjeista voi saada harkintaan lähtökohtia. Lähtökohtana on, että opiskelijat eivät näe toistensa videokuvaa.
- Etävalvotulle tentille on tarjottava vaihtoehtoinen, opiskelijoita yhdenvertaisesti kohteleva suoritustapa. Suunnittele valmiiksi, miten vaihtoehtoinen tapa toteutetaan. Vaasan yliopistossa vaihtoehtona opiskelijalle on mahdollisuus tulla suorittamaan etävalvottu tentti yliopiston tiloihin, mikäli se on mahdollista (varaa tällöin tila / tilat tenttijöille tai ohjeista opiskelija käyttämään yliopiston itseopiskeluun osoitettuja tiloja). Kotona tai muussa opiskelijan itse valitsemassa yksityisessä paikassa tapahtuva etävalvonta ei voi olla pakollinen opiskelijalle. Vaihtoehtoisen suoritustavan on niin ikään kohdeltava opiskelijoita yhdenvertaisesti, eli se on pystyttävä suorittamaan kohtuullisen samanaikaisesti.
- Ohjeista osallistujat huolellisesti etävalvottua tenttiä varten. Anna tentin osallistujille selkeästi ja hyvissä ajoin tietoa opintojakson arvioinnista ja kerro ainakin seuraavat asiat:
 - Kerro opiskelijalle, että hänellä on oikeus suorittaa opintojakso vaihtoehtoisella opintojakson tavalla.
 - Kerro opiskelijoille oikeudesta keskeyttää etävalvonta, kuten esimerkiksi sammuttaa kamera (mutta huomioi, että tällöin myös tenttisuoritus voidaan joutua hylkäämään).
 - Kuvaa mahdollisimman ymmärrettävästi ja kirjallisesti, onko käytössä esim. videoyhteys, ääniyhteys, puhelinyhteys tai, aktiviteettitietojen/lokietojen avulla tehtävä etävalvonta.
 - Kehota opiskelijoita valitsemaan tentin suorituspaikka siten, että tilassa on mahdollisimman vähän henkilökohtaisia elementtejä.
 - Siinä tapauksessa, että esimerkiksi tentin toteuttamistavan vuoksi (esim. ryhmätentissä) opiskelijan pitää jakaa videokuvansa muiden opiskelijoiden kanssa, kerro selkeästi myös siitä.
 - Kerro, mitä laitteita, ohjelmistoja ja materiaaleja tai muita apu- ja tukivälineitä opiskelijan on sallittua käyttää tentin aikana.
- Älä tallenna valvontaa paitsi poikkeustapauksessa. Myöskään opiskelijaa ei pyydetä tallentamaan tenttitilannetta. Tallenteen tekemiselle tulee olla perusteltu syy. Tallenteiden käsittelyä ja säilyttämistä, tietoturvaa ja

säilytysaikoja koskevat tietosuojamääräykset, koska tallenne sisältää opiskelijan henkilötietoja (kuva, ääni, toiminta). Huomioi, että tenttisuoritukset ovat salassa pidettäviä. Tallenteisiin täytyy pääsy rajata vain niille, joiden työtehtäviin asian käsittely kuuluu. Henkilötietojen keräämiseen liittyy periaate, jonka mukaan henkilötietoa on kerättävä vain tarpeellinen määrä henkilötietojen käsittelyn tarkoitukseen nähden. Ks. kaikki tietosuojaperiaatteet: <https://tietosuoja.fi/tietosuojaperiaatteet>.

- Varmista, että valvontaa tekevät vain tätä tehtävää hoitavat. Pääsy etävalvontatietoihin on rajattava. Tämä voidaan tehdä esimerkiksi salasanalla tms. turva-asetuksilla, jolloin varmistetaan, että sisään pääsevät vain henkilöt, joilla on siihen oikeus.
- Henkilöllisyyden tarkistaminen tentin yhteydessä on sallittua etäyhteydellä. Kuitenkin myös tunnistamisen tarpeellisuus ja toteuttamistapa tulee harkita tapauskohtaisesti. Lähtökohtaisesti henkilöllisyyden tunnistamista ei tule tallentaa, sillä tunnistamista koskevat tallenteet lisäävät identiteettivarkauden riskiä.
 - Mikäli henkilöllisyyden tunnistaminen on välttämätöntä, voit tehdä sen tietoturvallisesta yhteydestä ja pääsyn rajauksesta huolehdittuasi esimerkiksi
 - edellyttämällä opiskelijaa kirjautumaan omilla tunnuksillaan etävalvontaan mukaan.
 - käyttämällä jotain muuta keinoa tunnistautumiseen kuin henkilötunnuksen käyttöä (esimerkiksi opiskelijanumero tai opiskelijakortti).
 - varmistamalla puhelinsoitolla etävideoyhteyden aikana opiskelijan henkilöllisyys.
 - pyytämällä opiskelijaa näyttämään henkilökorttinsa etäyhteydessä kameralle, mutta huomaa, että henkilökorttia ei voi pyytää näyttämään koko ryhmän läsnä ollessa vaan esimerkiksi breakout rooms -toiminnolla henkilökohtaisesti ja yksilöllisesti.
 - Henkilöllisyyttä ei pidä todentaa millä keinolla hyvänsä. Älä pyydä lähettämään esimerkiksi passikopiota sähköpostissa itsellesi. Kohtele opiskelijoita henkilöllisyyden tunnistamisessa yhdenvertaisesti.
- Vilppiepäilyt ja muut poikkeustilanteet etävalvotussa tentissä hoidetaan tavanomaisia ohjeita soveltaen.
 - Vaasan yliopistolla on [ohjeet vilppitapausten käsittelyyn](#), sovelta niitä.
 - Lokitietojen tarkastaminen tai muu vilppitapausten jälkikäteinen selvittäminen etävalvontaan liittyvien tietojen avulla suoritetaan yliopiston ohjeiden mukaisesti ja niissä nimettyjen vastuuhenkilöiden toimesta (vilppitapausten käsittelyn ohjeissa mainitun opiskelun ja opetuksen palveluiden selvittäjän kautta), noudattaen hyvän hallinnon edellyttämiä menettelytapoja.
 - Etävalvontatilanteessa, kesken tenttitilaisuutta sattuvissa poikkeustilanteissa (esim. yleinen tietoliikenteen häiriö, tenttivalvojan yhteyshäiriö) tentin valvoja ratkaisee, voidaanko etävalvottua tenttiä jatkaa poikkeustilanteen päätyttyä kuten muissakin tenteissä. Poikkeustilanteen selvityksessä voidaan käsitellä myös käyttäjäaktiiviteettitietoja ja lokitietoja yliopiston käytäntöjen mukaisesti.
 - Akuutissa tenttirikkomusepäilytapauksessa valvoja voi ottaa tilanteesta tallenteen, kuten kuvankaappauksen, asian selvittämistä varten. Tentin valvontaa varten tehtyä tallennetta saavat käsitellä vain ne, joiden tehtäviin tentin valvonta tai siihen liittyvän rikkomusepäilyn tai muun poikkeustilanteen selvittäminen kuuluu. Tallenteen säilyttämiseen liittyy myös omat säännöksensä (ks. esimerkiksi <https://tietosuoja.fi/sailytyksen-rajoittaminen>).
 - Tenttirikkomusepäilytapaus kannattaa kirjata tentin yhteydessä muistiin.
 - Opiskelijan oikeus valvonnan keskeyttämiseen tulee varmistaa (esim. kameran sulkemalla), mutta tenttisuoritus voidaan tästä syystä joutua hylkäämään. Hylkäämistapauksissa asia käsitellään yliopiston tenttejä säätelevän ohjeistuksen mukaisesti.

Ohje opiskelijalle

- Yliopisto valvoo tenttien suorittamista suorittamista varmistaakseen opiskelijoiden yhdenvertaisen kohtelun. Yliopisto voi käyttää etävalvonnassa ensisijaisesti live-kuvaa tai tietojärjestelmien keräämiä kirjautumis-, aktiiviteetti- ja lokitietoja. Joissakin perustelluissa tapauksissa tai vilppiepäilytapauksissa voidaan käyttää toissijaisesti myös video- ja äänitallenteita.

- Yliopisto voi tarkistaa tenttiä varten henkilöllisyytesi.
- Etävalvontaan osallistuminen itse valitsemassasi paikassa on vapaaehtoista. Etävalvontaan osallistuessasi suostut valvonnan ehtoihin, kuten esimerkiksi pitämään kameraa päällä. Sinulla on oikeus keskeyttää valvonta tentin aikana esimerkiksi yllättävän tilanteen vuoksi, mutta valvonnan keskeyttäminen voi johtaa tenttisuorituksesi hylkäämiseen.
- Mikäli et halua vapaaehtoista etävalvontaa esimerkiksi yksityisyyden suojan tai laitteistopuutteen vuoksi, voit käyttää vaihtoehtoisia suoritustapaa, joka Vaasan yliopistossa on tentin suorittaminen yliopiston tiloissa (esim. varattu tila tai itseopiskelutilat). Yliopistolla noudetaan turvallisuusohjeistuksia. (Ks. tarvittaessa [henkilökohtaiset järjestelyt](#))
- Henkilötietojen käsittelyssä noudatetaan yliopiston tietosuoja- ja tietoturvaohjeita.
- Ennen tenttiä
 - Tutustu näihin Vaasan yliopiston etävalvottavan tentin ohjeisiin ja opettajan/tentin järjestäjän tarkempiin ohjeisiin etävalvotusta tentistä
 - Varmista, että tietokone ja laitteet ovat vaatimusten mukaisia ja toimivat ja että pääset kirjautumaan mahdolliseen etävalvottavan tentin työtilaan / järjestelmiin.
 - Varaa tenttimistä varten mahdollisimman rauhallinen ja häiriötön tila.
- Muiden kuin opettajan sallimien materiaalien tai ohjelmistojen käyttö tentin aikana voi olla peruste tenttisuorituksen hylkäämiseen.
- Velvollisuutenasi on varmistaa, että tenttivastauksesi kokonaisuudessaan on tallennettu ajoissa opettajan/ tentin järjestäjän ohjeiden mukaan.
- Tentin muista yksityiskohdista opettajasi/tentin järjestäjä antaa tarkemmat tiedot.

Etävalvottua tenttiä koskevat keskeiset säädökset

Yliopistolain mukaisesti koulutus, opetus ja tutkintojen myöntäminen kuuluvat yliopiston lakisääteisiin tehtäviin. Yliopistojen tulee järjestää toimintansa siten, että mm. koulutuksessa ja opetuksessa varmistetaan korkea kansainvälinen taso eettisiä periaatteita ja hyvää tieteellistä käytäntöä noudattaen. (Yliopistolaki 2,6 ja 7 §)

Opiskelijoiden osaamista voidaan arvioida tentillä tai muulla arviointitavalla. [Opetusta ja opintoja koskevat määräykset ja ohjeet](#)

Tenttivalvonnan ja siihen liittyvän henkilötietojen käsittelyn peruste on lakisääteisen tehtävän hoitaminen (tietosuoja-asetus 6 art 1 c ja e –kohdat).

Tentin valvoja on vaitiolovelvollinen, jos hän saa tietää jotain tentin suorittajan henkilökohtaisista oloista henkilötietojen käsittelyyn liittyviä toimenpiteitä suorittaessaan (tietosuojalaki 1050/2018 35§). Koesuoritukset ovat salassapidettäviä asiakirjoja (laki viranomaisten julkisuudesta 24.1§ 30 kohta).

Lisätietoja: Helena Varmajoki, päällikkö, opiskelun ja opetuksen palvelut